

Dakle, ne može se tvrditi da se u hrvatskom književnom jeziku *sjedište* upotrebljava samo u značenju mjesta gdje je boravište neke uprave, nego i u značenju drugih mjesta gdje se sjedi, *pr* i *sjedala*. Drugo je kako ćemo takvu praksu normativno ocijeniti. Slažemo se da posljednje značenje nema dovoljno opravdanja za normativno prihvaćanje iako su se među primjerima našla i tri dobrih pisaca. S nekoliko razloga:

prvo, nije dobra jezična praksa u kojoj jedna riječ potiskuje drugu, a sama je višeznačna;

drugo, nije dobro da potiskuje prošireniju riječ i gotovo općenito prihvaćenu; *treće*, još je gore kad se time potiskuje i sustavno značenje.

Da je riječ *sjedalo* proširena i prihvaćena, pokazuju i priručnici u kojima se ti pojmovi navode. U spomenutom Dapčevu rječniku nalazimo *pomoćno ili rezervno sjedalo, prednje sjedalo, preklopno sjedalo, stražnje sjedalo, sjedalo za suvozača*, a *sjedalo* nalazimo i u Belušićevu Automobilskom rječniku, Zagreb, 1980.

Prema tome možemo se složiti s M. Šimundićem da nije opravdano da se *sjedište* širi na račun *sjedala* pa tvornici spomenutoj u posljednjem primjeru valja reći da ne proizvode *sjedišta* nego *sjedala*, ali ne možemo žestoko osuđivati novinare koji to čine kad tako pišu i dobri hrvatski pisci, a osim navedenih primjera ima i drugih. A u posljednjem je primjeru novinar samo zapisao što je tvorničar rekao.

Još manje možemo osuđivati željezničare jer jedno *sjedalo* može imati i više *sjedišta* kao što u vlakovima obično i jest, obično tri–četiri, i zato ŽTP može prodavati rezervaciju za *sjedišta*, jer bismo inače imali vezanu rezervaciju: ili cijelo *sjedalo* ili ništa.

Mislim da je time razjašnjeno sve što je sporno u značenju *sjedišta* i *sjedala*, ako tko još i sad nije zadovoljan, može dokazivati i drugačije, ali novim razlozima, ako ih ima.

Stjepan Babić

NAGLASAK IMENICE TIPA KUPOVANJE

Glagolske imenice izvedene od nesvršenih glagola imaju infinitivni naglasak, a izvedene od svršenih imaju dugouzlazni na pretposljednem slogu. To lijepo pokazuju ovakvi primjeri: *jednáčēnje–ujednáčēnje, slūšanje–saslušanje*. Međutim u razgovornom jeziku, na radiju i na televiziji veoma se često može čuti da se glagolske imenice od nesvršenih glagola VI. izgovaraju s dugouzlaznim naglaskom na pretposljednem slogu: *bolovánje, dugovánje, gladovánje, gostovánje, kumovánje, kupovánje, mirovánje, putovánje, trgovánje, zimovánje...* Ti su naglasci nastali analogijom prema naglasku glagolskih imenica od svršenih glagola kao što su *obecánje, saslušanje, pomilovánje...* Takvo se odstupanje u književnom izgovoru može s pravom smatrati pogrešnim jer je tu sustav dovoljno jasan i čvrst, a u našim rječnicima i gramatikama takve su imenice zabilježene sa sustavnim naglaskom: *bolòvānje, dugòvānje, gladòvānje, gostòvānje, kumòvānje, miròvānje, putòvānje, trgovānje, zimòvānje...* Jedino je Benešić u svom Hrvatsko–poljskom rječniku zabilježio i *putovánje*, ali o toj je razlici pisao D. Brozović u I. godištu Jezika, str. 78 (gdje se govori i o razlici *bòlovānje–bolòvānje*), a u Težak–Babićevu Pregledu gramatike

hrvatskoga književnoga jezika nalazimo i razliku *poštòvânje* (glagolska radnja) i *poštovânje* (pozdrav), ali je ovdje korisno dodati da je glagol *poštovati* dvovidan.

Stjepan Sekereš

JOŠ JEDNOM OKO AKCENTA RIJEČI SCENA

Pišući proljetos o akcentu riječi *scena* (*Jezik* 31 /1984/, str. 136 i d.), koja se sve češće čuje, osobito preko naše RTV-mreže, pa čak tu i tamo i nalazi u rječnicima s krivim akcentom *scèna* mjesto *scéna* (prema starijem, i danas „dalmatinskom” *scéna*), nisam u prvi mah imao pri ruci beogradskoga *Rečnika stranih reči i izraza* prof. R. Aleksića (Beograd 1978 i 1982²), a poslije, kad sam stvar već završio, nisam ga više ni tražio misleći da će u njemu, kao i u Klaića i u većini dvojezičnih rječnika, i zagrebačkih i beogradskih, biti pravilan akcent *scéna*. Neka mi u tom smislu čitaoci časopisa oprostite za bibliografski propust. Ali kad mi je prije nekoliko dana stigao iz Beograda taj rječnik, nisam se baš ni začudio našavši u njemu upravo inkriminirani akcent *scèna*, i to samo takav. A nisam se začudio ne samo stoga što se na taj način opravdala moja sumnja, koju u navedenom članku nisam iz opreza bio ni dorekao, tj. da nedosljedni akcent *à la française* potječe iz Beograda, i to vjerojatno iz tamošnjih kazališnih odnosno pozorišnih krugova između dva rata, nego i zato što se tako još jednom pokazalo kako je u nas akcent stranih riječi podvodno tlo na kojem mogu zaglibiti i sami jezični stručnjaci. Ako bi tko takvu pojavu htio pravdati time što se dotična jezična pojava, u našem slučaju

afektirani akcent, zaista i govori, trebalo bi mu odgovoriti da se na području jezične prakse štošta, ili čak koješta govori i sluša, ali da za književnojezičnu upotrebu, tzv. *bon usage*, valja između postojećih mogućnosti birati onu koja je sa stanovišta jezičnoga sistema i njegovih pod-sistema pravilnija. To bi napose bila dužnost i rječnikâ stranih riječi, koji strani leksik, tako reći, stavljaju u jezični promet.

Na svaki način, žarište je zračenja akcenatske novosti *scèna* u samom centru zemlje, odakle onda i njegova raširenost prije svega u RTV-mreži.

No kako naši Klaići u gotovo općem koncertu mjerodavnih priručnika imaju *scéna*, a Aleksić *scèna*, ispalo bi da je prvo „hrvatski”, a drugo „srpski”. U stvari, radi se o nečemu drugom: jedan je akcent u sistemu, a drugi izvan njega, jedan analogan, a drugi anomalan, ili čisto i bistro: jedan pravilan, a drugi nepravilan. I u tome je čitava stvar.

Miroslav Kravar

O NOVOM TEMELJU NAGLASNE NORME

U Istarskoj nakladi u Puli izašla je 1984. godine knjiga dr. Stjepana Vukušića pod naslovom Nacrt hrvatske naglasne norme na osnovi zapadnog dijalekta. Valja napomenuti da to nije sustavan nacrt hrvatske naglasne norme, nego su to zapravo skupljeni članci S. Vukušića, od kojih su tri izašla u Jeziku (petina knjige) pa nisu zastupljena ni sva područja naglasne problematike, npr. nema gotovo ništa o imenicama ž. roda, jednim se dijelom o normi govori posredno, preko prikaza naglasaka pojedinih govora, ima i članaka pisanih s povijesnoga gledišta,